

Belo ubeljeni čebelini vosek uporablja se prav mnogovrstno v obrti in lekarstvu, kakor tudi v domačem gospodinjstvu, posebno pa mesto Dunaj ga na leto prav veliko porabi. Toda, žal! ni avstrijski voskine belivec, ki oskrbuje to potrebo; nego Nemčija je, katera s svojimi izdelki preplavuje naše domače trge.

Hanoveransko, ki po luneburškem vresji prav močno in po najnovejših skušnjah in napredku čebelorejo goji; ima tudi velikanska belišča za vosek, ki se izključno le z ubeljevanjem čebelinega voska bavijo, in ker doma ceni surov vosek dobiva, more tudi izdelek ceno dajati. Vsled tega, potem radi nizke niti uštevne avstrijske uvoznine in pa radi cene razpošiljatve v skupnih vozovih z oficijalnimi železniškimi tarifami gospodujejo nemška voskina belišča avstrijski trgovini, posebno dunajski, tako da se avstrijski obrtnik, ki kupuje drago surovino, imajoč večo upravno in plačujoč visoko prevožnjo, mora umakniti.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

13.

Črnogorec.

Črnogorec je narodnosti srbske. Vsak imenitniši spomin srbsk je dobro znan Črnogorcu, in rad govori o njem. On vé za slavo in carstvo srbsko, za Nema- niča in za Kosovo polje, kakor sploh vsi Srbi; on prepeva najraje junaške pesmi.

Črnogorec je uskok, uskočil je po propadu carstva srbskega na Kosovem polju. Preselil se je, kakor trdijo narodne pravljice, največ iz Hercegovine, o kateri veli pregovor: „Hercegovina ves svet naseli, ali sebe ne razseli“. Gorati in pusti kraj je naučil Črnogorca, da prenaša vsako težavo ljudsko, in to junaško. S početka svojega doseljevanja v puste in gorate kraje bil je Črnogorec imovitejši, ali pomnoževanje rodbine, pomnožilo je tudi siromaštvo. Vse britkosti in težave mogel je prenašati, ali robstva nikdar ne in nikakor ne. Svoboda mu je bila najmilejše načelo. Raje je popustil vse ugodnosti življenja, v katerih je popreje živel, samo da je mogel ohraniti vero Kristovo in svobodo zlato.

Ti uskoki črnogorski so zvečine nekdanje staro vlastelinstvo srbsko. Ti svobodoljubni in ponositi vlastelini niso hoteli prenašati ugnjetavanja turškega, niti priznavati koga vrhu sebe, in taki so Črnogorci še danes. Črnogorec je malokedaj priznaval kako oblast nad seboj. Delal je navadno to, kar mu je srce poželelo. Živel je v svojem siromaštvu, živel kot svoboden junak, in ni nikomur nič dajal razen onega, kar mu je kdo po sili vzel, obdaroval pa je nasprotnika z mečem, ali pa s svinčenkami iz puške. Črnogorec se drži vsega onega, kar se prilega srbskemu duhu in srcu, kar se spodobi jnnaku in poštemu človeku. Redek je narod, ki je bil sposoben prenesti vse nadloge ljudske, ki so ga bile več stoletij, kakor je to narod srbski v Črni gori. On ni popustil v ničemur od starodavnih navad. Kot svobodoljuben narod živel je v duhu svojih pradedov, držal se starodavnih običajev, in ohranil še danes vse vrline, s katerimi se more ponašati pred svojimi brati in pred ostalim razumnim svetom.

Črnogorec je z večine srednje, lepe in vitke postave. On ima dovelj razboritosti ali spretnosti in lokavosti še več. Vsako delo, vsak posel koj zapopade, in pametuje dobro.

Črnogorca lahko razdraži najmanja reč, ne potrpi nobene psovke, niti zasmehovanja, on hoče, da samo

njegova veljá. Starejim, s katerimi se ne more in ne sme prepirati, pravi to-le: „Tvoja je bolja in stareja, ali jaz se držim v svoji pameti, da je tako in tako“. Črnogorec se ponaša s tem, da je Črnogorec, ceni sebe mnogo, in hoče, da je on najbolji. Ostale narode ima za mehkužce, samo Arbanasce priznava za junake. Črnogorec je okreten in hiter, pogleda je bolj divjega, brado brije, a vsak nosi brke. Kože je temnorujave, oči svetlih in bistrih, polnih živosti in veselosti, iz katerih sije zgolj lokavost. Za malo zadevico ali žaljenje svojega poštenja gré in kliče na boj. Kot preprost človek brez nauka je še dovelj trden v morali. V vsem je razborit, v hoji in v govoru okreten in hiter, drži se v vsem kot junak. Mnogo drži do sebe in do svojega poštenja. Svojemu knezu in gospodarju se slepo pokorava; on vé, da je Bog v nebesih, a gospodar na zemlji in kar reče gospodar, tisto ima za boljo božjo. V kolikor je junak v boju, v toliko je plašljiv pred strogo oblastjo. Stroga oblast more ga učiniti pravim robom, kakor je to bilo pod Štefanom Malim.

(Konec prihodnjič.)

Politične stvari.

Govor poslanca Riegerja

v 8. seji državnega zbora 17. oktobra 1885.

(Dalje.)

Sicer moram pa opomniti, da je tudi vsaka ustava potrebna preosnove, kakor vsaka reč, ki pride iz človeških rok, da, še le tedaj sme se kaka ustava dobra in svojemu namenu popolnoma primerna imenovati, ako je taista sposobna vstrezati zahtevam razvijajočim se v teku časa. Ustava nikakor ne more biti kak koščen negibčen stvor; človeška črepinja je sicer koščen stvor, ali celó ta se spreminja pod vplivom možganov in sčasoma drugo podobo dobi! Ustava naj bi je pa ne dobila? Recimo, da si res prizadevamo ustavo spremeniti ali jo preosnovati, toda to na podlagi ustave in po postavnem in ustavnem potu, tedaj vendar nihče nima pravice tega očitati nam. Očitajte nam, da hočemo državi dati federalistično podobo, da jo hočemo razbiti. Ne, tega mi nočemo! Pač pa je federalizem v najnovejšem času jako čudne mladike in cvet pognal. Pri nas v deželnem zboru se je uže večkrat pretresavala misel, da bi se stara kraljevina, ki je uže po svoji naravi kot nerazdeljiva celota videti in katero zopet ustava sama kot nerazdeljiv in neločljiv državnopravni del države zagotavlja, da bi se ta stara kraljevina razdelila v dve deželi, v dve pokrajini.

Nek drug program, katerega je visoka zbornica ravno te dni spoznala, zahteva ločitev Galicije, Dalmacije in Bukovine od države. Gospoda moja, saj vendar ne mislite Bukovine Rumuncem in Galicile Rusom pokloniti? (Posl. Fiegl: Posebno stališče!) Nadjam se, da ste še tolikanj Avstrijci, da tega ne želite; potem bode pa sami priznali, da Galiciji družega ne kaže, kakor federativna razmera (prav res! na desni). Glejte, gospoda, ki kaj takega nam vendar še ni na misel prišlo in tako daleč naš federalizem ne sega, pa tudi oni Poljakov ne. Toraj Vas vprašam, kdo je po tem takim res federalist? (Živahna pohvala in ploskanje na desni.)

Očitajte nam dalje, da govorimo o českem državnem pravu: o tem sem svojo misel uže izrekel. Ali čujte gospoda! Ravno te dni dobili smo jako zanimiv recept, po katerem naj bi Avstrija prišla v državnopravno razmerje z Nemčijo. Kaj pa je to, gospoda moja? Mi vsi, kolikor nas je, smo za to, da živimo z Nemci v narodno-

Za pobarvanje 100 kilogr. suknine: blizu $\frac{20}{30}$ kilogramov barvilnega lesa zdrobljenega, blizu $\frac{5}{8}$ kilogr. izlečka barvilnega lesa.

Za pobarvanje 100 kilogr. svile: blizu 80 kilogr. barvilnega lesa zdrobljenega, blizu 20 kilogramov izlečka barvilnega lesa.

Ako se tedaj poviša uvoznina za „barvilni les zdrobljen“, s 50 kr. na 1 gold., in za „barvilne izlečke“ s 3 gold. na 5 gold., povečali bi se izdelovalni stroški, na pr. za meter sukna še ne prav za $\frac{1}{2}$ kr., in se torej ne more trditi, da bi se ta obrtna stroka po taki carinski uredbi le v količkah znatni meri oškodovala, in to tem manje, ker se bodo barvila mnogo bolj podražila, ako se izvrševanje tej obrtni stroki ne omogoči in bi se potem trgovina izključno po severnem tekmovanju nadvladavala.

Vse to ocenjevaje predlaga odsek, naj se uredi uvoznina za „barvilni les zdrobljen“, na 100 kilogramov:

a) ako se uvozi po morji s 50 kr.,

b) ako se uvozi po kopnem z 1 gold.

Za „barvilne izlečke“ na 100 kilogramov:

a) ako se uvozijo po morji s 3 gold.,

b) ako se uvozijo po kopnem s 5 gold.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

13.

Črnogorec.

(Konec.)

Črnogorec marljivo obdeluje svojo zemljo, ali nikdar je dovelj nima. Z živinarstvom se rad ukvarja ali dobička ima navadno malo, in še za tega trpi kot pravi trpin. Kedar ponoči pes zalaja, tedaj pograbi puško, lazi okrog in opazuje, ali se je prikral Turčin ali zver, da mu ugrabita njegovo siromaštvo. Če ima Črnogorec dovelj zemlje in živine, ter ne more sam vsemu kaj, tedaj poišče pomočnika, ki mu čuva čredo in pomaga delati. Malo je Črnogorcev, kateri imajo hlapca in deklo.

Črnogorec je zmeren v jedi in v pijači. Redko je videti Črnogorca, da se preopije in zavalí po tleh in da ne vé, kaj dela. Slava črnogorskim junakom!

Črnogorec se rad in kmalo oženi. Vzlasti ljubo mu je, kedar mu je žena porodila moško dete. Tedaj izletí iz koč s puško v roki in puca. Ostali bratstveniki vse vasi, kedar slišijo, da se je deček vrodil, tudi pucajo, in vsi se veselé, da so dobili eno puško več v Črni Gori. Črnogorcu ne more nič ljubše biti od tega, da se je rodilo moško dete; v njem gleda obrambo drage domovine, in svojo zameno v nevolji vitežki. Če ima Črnogorec dovelj bratov, ne bojí se nikogar, niti se zgroží pred kako nevarnostjo, kajti če pogine, vé dobro, da brez zamene ostane. Če je pa sirotek, in nima bratov, tedaj zlo njemu, ker vsak mu more kljubovati, in on se ne more niti braniti dovelj, niti se osvetiti.

Črnogorec je starešina v hiši, vsa družina ga sluša. Žena mu mora biti v vsem pokorna in poslušna. Možaki v hiši so vsi pred ženskami. Črnogorec meni, da je druževen, ljubeznjiv in prikupljiv ali tudi posmehljiv. Šali se tudi rad, šala mu je ljuba zabava; rad posluša smešne priče.

Črnogorec ne mara mehke postelje, on spi na trdi klopi ali na golih tleh ravno tako sladko, kakor drugi pomehkuženi ljudje na mehkih blazinah. Kolikor je si-

romašen Črnogorec, golonog vendar ne hodi, junaško prenaša mraz in vročino, glad in žejo. Mišica mu je jaka in meso čvrstvo. Kedar se je postaral, tedaj še dobro stopa. Nogi ima Črnogorec navadno mali.

Črnogorec je ubožen, ali prosijakov ni v Črni gori. Kakor vsi malonaobraženi narodi, tako je tudi Črnogorec za čudo gostoljuben pri vsem svojem siromaštvu. Ako prideš mimo hiše in poprosiš požirek vode, koj se ti bode ustreglo, tudi kupico vina ti bode prinesel Črnogorec, samo da ga ima. Če stopiš v hišo njegovo, postregel ti bode s črno kavo, na trdo kuhanimi jajci, s svinjino, sploh z vsem, kar hiša premore.

Črnogorec ne hodi brez orožja nikamor. Navadno njegovo orožje so ostri handžar in dva samokresa ali revolverja dandanes. Marsikater Črnogorec huje žaluje nad izgubo svojega orožja, kot nad izgubo svoje žene. Marsikater Črnogorec neče hoditi v Kotor, in to zato ne, ker bi moral zunaj mesta orožje odložiti.

Kedar je domovina v nevarnosti, pozabi Črnogorec vse osobnosti in razpore, krepko se bije z neprijateljem in hvali Boga uže naprej, če bi moral pasti za domovino.

Črnogorec ne daje pardona turčinu, pa ga tudi ne jemlje od njega. Zakaj tako sovraži turčina? Zato, ker je turčin na vso moč grozovit in je s svojim navaljivanjem na Črno Goro uže brezbrojnih britkosti prizadejal njegovi domovini.

Politične stvari.

Govor poslanca Riegerja

v 8. seji državnega zbora 17. oktobra 1885.

(Dalje.)

Gospôda moja, tudi druge vrste pritožbe slišijo se čez nas. Tako na pr. nas tožijo, da zanemarjamo nemščino. Vprašam vas, gospôda moja, kdo pa je temu vzrok? Imeli smo v Čedah deželno postavo, ki je določevala, da se mora vsak dijak na srednjih šolah nemščine kot obligatnega predmeta učiti. Tisto postavo proglasili so tukaj za usiljevanje družega jezika in so jo s članom 19. ustave odpravili. Odslej nadalje se ne sme noben česki dijak v srednjih šolah siliti, da bi se moral nemščine učiti. Tudi se je večkrat prigodilo, da so česke občine, ki so na svoje stroške ustanovile srednje šole, hotele vpeljati nemščino za obligatni poduk, od ministerstva v tem oziru prepoved dobile in če sem prav podučen — ne vem, ali je naučni minister tû ali ne — se je pred nekolikimi tedni nekaj takega v Plzenj dekretiralo, kjer so mislili nemščino na ondašnji česki obrtniški šoli vpeljati, pa se jim ni dovolila. (Čujte, čujte! na desni.) Kaj tukaj hoče vlada, gospôda moja. Ali je vlada vzrok, da si postavo in ustavo v tem smislu tako po besedah tolmači, ali pa so tisti gospodje vzrok, ki so član 19. tako skovali. Sicer pa ni še take nevarnosti, kajti ljudje na Českem še vedno zadosti dobro nemščino lomijo. Mnogo nečeskkih polkov je, ki imajo Čehe za podčastnike, ravno ker znajo nemški, iz česar lahko sklepate, da je nemščina po Čedah še vedno bolj razširjena, kakor pa drugod. Še nekaj družega je, o čemur bom govoril.

V najnovejšem času se mnogo kvasi o neki nevarnosti, češ, vojska se bo ponárodila; vznemirjenje zaradi tega hočejo celó v najvišjih krogih vzbuditi (tako je! na desni), ker si prizadevajo dokazati, da narodnost tudi uže vojaške kroge prešinja in ondi za jednoto nevarna postaja. Da, gospôda moja, tak je današnji čas. Kdor